

Direktiv till en utredning om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämningsystem

Direktiven är fastställda av kyrkostyrelsen den 13 december 2012.

Sammanfattning

Kyrkans organisationsform och ordningar kan och bör variera i takt med samhällsliga förändringar, men ska alltid spegla evangeliets tanke om samhörighet och delat ansvarstagande. Bilden av att vi alla är lemmar i samma kropp är också en bild av delar (församlingar, samfälligheter fr.o.m. 2014 pastorat, stift) och helhet för Svenska kyrkan i stort.

Fastighetsförvaltningen tar allt större andel av kyrkoavgiften vilket aktualiserar behovet av en utredning av alternativ för denna. Utjämningsystemet utsätts för stora påfrestningar av de omfattande demografiska förändringarna i landet som gjort och gör förutsättningarna för kyrkans församlingar alltmer olika, trots att uppdraget är detsamma överallt. Utjämningsystemet har en direkt koppling till fastighetsförvaltningen genom en av sina faktorer och påverkas i och med det av eventuella förslag för fastighetsförvaltningen.

Mot denna bakgrund föreslås en gemensam utredning om förvaltningen av kyrkobyggnader och andra fastigheter samt utjämningsystemet. Till detta läggs uppdraget att se över den inomkyrkliga clearingen för att överväga om clearingen för kyrkliga handlingar kan hanteras genom utjämningsystemet.

Utredningen ska se över frågan hur Svenska kyrkan, med bevarad identitet ska kunna möta krav på effektivare fastighetsförvaltning och ett utjämningsystem som både möjliggör att kyrkan kan fullgöra sin uppgift i glesbygd och har resurser att möta storstadens utmaningar.

Det övergripande syftet med utredningen är att lägga fram förslag som effektiviserar förvaltningen av kyrkobyggnader och eventuellt andra fastigheter, såväl ekonomiskt som kompetensmässigt. Vidare ska den säkerställa ett långsiktigt hållbart, brett accepterat utjämningsystem. I utredningen inkluderas inkomst- och kostnadsutjämnning, stiftsbidrag och särskild utjämningsavgift men inte den allmänna utjämningsavgiften. Utredningen ska överväga clearingsystemets effektivitet och möjlig inkorporering i utjämningsystemet. För framlagda förslag ska utredningen redovisa övergångs- och överföringsbestämmelser.

Utredningen ska lägga fram sina resultat senast den 15 april 2015.

Utgångspunkter och bakgrund

Svenska kyrkan står inför många utmaningar och behöver rusta sig för att möta dem på bästa sätt. Vi behöver uttrycka vår identitet i nya situationer genom att bevara och förnya. Våra ekonomiska resurser är gemensamma för hela kyrkan, trots att den tar gestalt på olika och förändrade sätt. Kyrkobyggnaderna utgör en integrerad del av trons liv och de utgör ofta länken till medlemmarnas upplevelse av sin samhörighet med kyrkan. Form och innehåll hänger samman. ”Den grundläggande tro, bekännelse och lära

som Svenska kyrkan står för ska komma till uttryck i allt vad kyrkan gör och säger” (Kyrkoordningen, Inledningen till första avdelningen).

De demografiska förändringarna är den enskilda faktor som påverkar Svenska kyrkans förutsättningar allra mest. Den geografiskt ojämna utvecklingen kommer sannolikt att ställa enskilda församlingar inför än större utmaningar under de kommande åren. I stora delar av landet, utanför de större tillväxtregionerna, ligger utmaningen framför allt i en åldrande befolkning med allt färre barn och ungdomar. I många storstadsförsamlingar medför segregationen att vissa församlingar växer befolkningsmässigt men minskar snabbt i antal medlemmar, med minskade kyrkoavgiftsintäkter som följd. Ett rimligt scenario är att förutsättningarna att vara kyrka i olika delar av landet kommer att variera i avsevärt högre grad än vad som redan är fallet, vilket i sin tur påverkar bilden av Svenska kyrkan som samlad gemenskap och hur församlingarna förhåller sig till varandra. Samtidigt ska Svenska kyrkan bevara sin karaktär av en öppen folkkyrka med verksamhet som är rikstäckande och därmed riktar sig till alla. Uppdraget att förkunna evangelium och förvalta sakramenten så att människor kommer till tro och lever i tron, den kristna gemenskapen skapas och fördjupas, Guds rike utbredds och skapelsen återupprättas är detsamma också under ändrade förhållanden.

Kyrkobyggnaden är det rum där den gudstjänstfirande församlingen samlas och som påminner om Guds närvaro i världen. Det är ett rum som förknippas med livets alla dimensioner och här kan tro, tvivel och sökande komma till konkret uttryck. En effektiv och hållbar förvaltning av kyrkans fastigheter är förutsättningen för att församlingarna ska kunna fullgöra den grundläggande uppgiften.

Sammantaget skapar dessa utmaningar och förändringar ett läge där Svenska kyrkan behöver förbereda sig på att med mindre resurser bygga starkare relationer. För att uppnå det krävs både mod till förändring, förmåga att se nya lösningar och förtröstan på att nya tider också rymmer nya möjligheter.

Strukturutredningen

I den av kyrkostyrelsen tillsatta Strukturutredningens slutbetänkande *Närhet och samverkan*, SKU 2011:2 med förslag på enklare strukturer för den lokala nivåns organisation fanns bl.a. förslag om att stiftet från den 1 januari 2015 ska ha ansvaret för vård och underhåll av de kyrkobyggnader i stiftet som ägs av en församling samt att stiftet ska ha ansvar för sådana inventarier som avses i bestämmelserna i 4 kap. 6 § i kulturminneslagen.

Utredningen föreslog vidare att det skulle ske en fortsatt beredning av i första hand frågor som hörde ihop med genomförandet av förslaget. Strukturutredningen nämnde också att det på grund av indelningsändringar och den demografiska utvecklingen finns anledning att pröva behovet av en översyn av utjämnningssystemet.

Kyrkostyrelsen kunde vid den fortsatta beredningen av förslagen konstatera att remissinstanserna inte var beredda att tillstyrka förslaget om en överflyttning av ansvaret för kyrkobyggnaderna till stiftet utifrån det befintliga underlaget. Kyrkostyrelsen föreslog därför i sin skrivelse till kyrkomötet *Strukturfrågor* (KsSkr 2012:5) att en utredning angående det framtida ansvaret för vård och underhåll av kyrkobyggnader skulle tillsättas. Kyrkostyrelsen bejakade i skrivelsen även det behov av att se över utjämnningssystemet som Strukturutredningen hade påtalat. Kyrkomötet fattade den 21 november 2012 beslut om att genomföra de av kyrkostyrelsen

föreslagna strukturförändringarna som kommer att träda i kraft den 1 januari 2014.

I Organisationsutskottets betänkande *Strukturfrågor* (O 2012:2) finns ett yttrande från Ekonomi- och egendomsutskottet (EE 2012:1y). I yttrandet skriver utskottet att det tillstyrker kyrkostyrelsens förslag att en utredning ska tillsättas angående det framtida ansvaret för vård och underhåll av kyrkobyggnaderna, men påpekar följande. ”Kyrkostyrelsens motivskrivning till förslaget kan tolkas som att utredningen skulle vara bunden av de idéer som presenteras i strukturutredningen. Utskottet vill därför betona vikten av att utredningen ges ett mandat att analysera olika typer av åtgärder och frågor som är kopplade till kyrkobyggnader. Det kan även visa sig motiverat att utreda hanteringen av andra typer av byggnader.”

Kyrkobyggnader och andra fastigheter

Vid relationsförändringen gick ägandet av kyrkor och domkyrkor över till församlingar genom lag. I den mån det finns en samfällighet där församlingen ingår vilar dock förvaltningsansvaret på denna då samfälligheten enligt 2 kap. 11 § i kyrkoordningen är ansvarig för den fasta egendomen inom samfälligheten. I december 2011 uppgick det totala antalet kyrkobyggnader till cirka 3 400.

Svenska kyrkan erhåller årligen kyrkoantikvarisk ersättning (KAE), från staten, ett bidrag om 460 miljoner kronor för vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Med kyrkliga kulturminnen avses inte bara kyrkobyggnader utan också kyrkliga inventarier och begravningsplatser. Den kyrkoantikvariska ersättningen är statens kompensation för det ansvar Svenska kyrkan tar genom bestämmelserna i kulturminneslagen. Enligt 4 kap. 16 § i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. har Svenska kyrkan rätt till viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Den överenskommelse som träffades mellan staten och Svenska kyrkan år 2000 gäller tills vidare. Enligt propositionen ska en löpande utvärdering och uppföljning göras vid s.k. kontrollstationer vart femte år. Den första kontrollstationen inföll år 2009 och nästa infaller år 2014. Förhandlingar med staten om tiden därefter kommer att genomföras.

Genom den kyrkoantikvariska ersättningen bidrar hela befolkningen till den långsiktigt hållbara förvaltningen av det kyrkliga kulturarvet. Ersättningen fördelas av Svenska kyrkan. Den nationella nivån fördelar ersättningen mellan stiftet och stiftet fördelar inom sitt geografiska område. Detaljerade villkor för fördelning och användning av den kyrkoantikvariska ersättningen utarbetas av Svenska kyrkan i samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet. Kyrkostyrelsen fastställer villkoren. Varje beslut om fördelning ska föregås av samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet. Riksantikvarieämbetet ska ges tillfälle att yttra sig över fördelningen mellan stiftet och respektive länsstyrelse ska ges tillfälle att yttra sig över fördelningen inom stiftet.

I propositionen 1998/99:38, *Staten och trossamfundens begravningsverksamheten, kulturminnena, personalen, avgiftsbetalningen, m.m.*, anges villkoren för ersättningen. Av propositionen framgår bl.a. att den förvaltande församlingens ekonomiska förutsättningar inte bör tillmätas betydelse vid fördelningen av den kyrkoantikvariska ersättningen och att ersättningen inte får bli en komponent i det inomkyrkliga utjämningsystemet.

Svenska kyrkan står idag själv för omkring 75 procent av de totala kostnader som hänger ihop med att förvalta kyrkobyggnaderna. Ungefär 20 procent av det totala kyrkobeståndet finns i små församlingar med färre än 2 500 medlemmar. I landsbygdsförsamlingar har man i genomsnitt 800 medlemmar per kyrka. De alltmer olikartade förutsättningarna för församlingar i olika delar av Sverige, till följd av utflyttning och minskat medlemsantal, gör att ansvaret för glesbygdens kyrkliga kulturarv vilar på en minskad grupp medlemmar. Eftersom det även krävs egeninsatser från församlingarnas sida för att genomföra kyrkoantikvariska projekt kan det leda till att församlingar får svårt att finansiera arbeten som ur ett kyrkoantikvariskt perspektiv vore mycket angelägna.

Det är dock inte enbart kyrkobyggnader som ägs och förvaltas av Svenska kyrkans församlingar. Svenska kyrkan totalt är en av Sveriges största fastighetsägare och uppskattas förvalta cirka 20 000 byggnader (inklusive kyrkobyggnader), prästgårdar, församlingshem/lokaler, förvaltningslokaler, hyresfastigheter som t.ex. bostäder och kommersiella lokaler. Svenska kyrkans förvaltningskostnader förknippade med fastigheter uppgick år 2010 till 3,7 miljarder kronor, vilket motsvarade cirka 27 procent av Svenska kyrkans totala kostnader. De resurser som används för denna förvaltning bekostas av medlemmarnas kyrkoavgift.

Svenska kyrkans utjämningsystem

Lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan innehåller övergripande bestämmelser om Svenska kyrkans identitet och organisation. I den finns bl.a. bestämmelser om att Svenska kyrkan bedriver en rikstäckande verksamhet och om lokal och regional kyrkoavgift.

I inledningen till kyrkoordningens elfte avdelning om ekonomi och egendom konstateras att det är ett gemensamt ansvar för alla som tillhör Svenska kyrkan att efter sin förmåga bidra till de ekonomiska förutsättningarna för kyrkans verksamhet. Där sägs vidare att det blir möjligt att uppehålla en rikstäckande verksamhet genom utjämnningen av de ekonomiska förutsättningarna. Motivet för utjämningsystemet beskrivs med orden ”Svenska kyrkan har ett ärende till hela folket. Genom utjämnningen av de ekonomiska förutsättningarna visar församlingarna en ömsesidig solidaritet. På så sätt blir det möjligt att uppehålla en rikstäckande verksamhet.” Det solidariska delandet av ansvar är också ett uttryck för att Svenska kyrkan i sin mångfald och geografiska spridning ändå är en.

Svenska kyrkans utjämningsystem togs i bruk successivt från år 1997 och fullt ut från år 2000. En utredning *Ekonomisk utjämnning inom Svenska kyrkan* föregick systemet. Utredningen lämnade sina förslag i betänkandet *Utjämnning av intäkter och kostnader inom Svenska kyrkan* SOU 1995:144. I direktiven till utredningen angavs att målen för ett system för ekonomisk utjämnning inom Svenska kyrkan skulle vara:

- att göra det möjligt att bedriva en rikstäckande kyrklig verksamhet av ungefär nuvarande omfattning,
- att resultera i att väsentligen likvärdiga ekonomiska förutsättningar föreligger för den kyrkliga verksamheten inom landets olika delar,
- att möjliggöra en finansiering av kyrkans riksorganisation och andra för kyrkan gemensamma kostnader...

En viktig princip i utformningen av systemet har varit att lokala beslut om kvalitet och standard inte ska påverka utformningen, utan att det är skillnader i *strukturella förutsättningar* som ska utjämnas. Det innebär att utjämningsystemet idag bygger på antal kyrkor, antal medlemmar, antal

invånare i församlingen och medlemmarnas kommunalt taxeringsbara inkomst (avgiftsunderlag).

På uppdrag av kyrkostyrelsen gjorde professor Jörgen Straarup en utvärdering av systemet, publicerad under namnet *Solidaritet kring den rikstäckande verksamheten*, SKU 2003:1. Utredningen visade på en hög grad av legitimitet hos systemet men att målet om ”väsentligen likvärdiga ekonomiska förutsättningar” inte uppnås. Utredaren pekade på att systemet inte kommer att kunna utjämna effekterna av de stora folkomflyttningar som kan väntas. Utredningen föreslog slutligen en översyn av a) den lokala rätten att besluta om lokal kyrkoavgiftssats, b) den geografiska församlingstillhörigheten, c) systemet för ekonomisk utjämning samt d) i detta sammanhang relevanta organisationsfrågor.

Under 2000-talet har det, delvis föranlett av denna utredning, gjorts ett antal mindre förändringar i systemet för att förenkla det och anpassa det till ändrade förutsättningar. Här kan nämnas följande: Omfattningen och fördelningen av komponenten som utjämnade kostnader för underhåll av begravningsplatser har fixerats till 2003 års värden men med inflationsuppräknung och benämns därefter kostnadsutjämningskonstant. Detta eftersom begravningsverksamheten är ett samhällsuppdrag och därför inte bör ingå i utjämningsystemet. Tillhörighetskomponenten ökade i mycket snabb takt under början av 2000-talet och en ”broms” infördes successivt från 2010. Möjligheten för stift och församlingar att få extra utjämningsbidrag finns kvar i kyrkoordningen men har inte beviljats sedan slutet av 2008.

Utjämningsystemets nuvarande omfattning

Det generella utjämningsystemet, som administreras av Svenska kyrkan på nationell nivå, omfattar allmän utjämningsavgift, inkomstutjämning och kostnadsutjämning. Utjämningsavgifterna uppgår 2012 till 1 574 miljoner kronor och utjämningsbidragen till 727 miljoner kronor. Av Svenska kyrkans 773 ekonomiska enheter är 458 nettobetalare och 315 nettobidragstagare 2012.

Fördelningen av kyrkoantikvarisk ersättning ingår inte i utjämningsystemet och har inte ett utjämnande syfte, men har stor betydelse för församlingarnas fastighetskostnader. Under vissa perioder har kyrkostyrelsen lämnat generella bidrag (tillfälligt församlingsbidrag) eller riktade bidrag för samverkansprojekt, vilka inte heller ingår i utjämningsystemet, men är en del av den totala bilden av fördelningen av gemensamma resurser.

Ersättning för kyrkliga handlingar

När dop, konfirmation, vigsel och begravning inom Svenska kyrkan sker i annan församling än medlemmens hemförsamling omfattas den av en obligatorisk inomkyrklig clearing.

I första hand sker kyrkliga handlingar i hemförsamlingen och i andra hand i en annan församling. Under 2011 har det i Svenska kyrkans olika ekonomiska enheter utförts omkring 45 000 (2008 var det 42 500) clearingberättigade kyrkliga handlingar. Av statistiken framgår att variationen mellan olika kyrkliga enheter är stor. Av samtliga 788 (2008 827) ekonomiska enheter har det stora flertalet bara ett begränsat antal nettohändelser (sålda minus köpta) per år. I gruppen 0-12 nettohändelser per år finns 43 procent (2008 42 procent) av enheterna. I gruppen 0-24 nettohändelser per år återfinns 68

procent (2008 67 procent) av enheterna. Trots den begränsade nettoeffekten kan administrationen bli omfattande.

Ser man på detta system i sin helhet kan man konstatera att generellt är de större ekonomiska enheterna nettobetalande i systemet och de mindre enheterna är nettomottagare.

Under senare år har det inomkyrkliga clearingsystemet utretts grundligt, bestämmelserna har justerats och som ett stöd har exempel på hur bestämmelserna ska tillämpas publicerats på Svenska kyrkans intranät. De nu gällande bestämmelserna har därefter utvärderats och kyrkostyrelsen har, efter att den fått ta del av utvärderingen, konstaterat att det inte går att komma längre i det befintliga ersättningssystemet. Till detta kommer kostnaden för en administration av mycket små belopp för att hålla igång clearingsystemet som många ändå verkar missnöjda med.

Utredningsuppdraget

Fastighetshantering m.m.

Utredningen ska:

- ◆ I den utsträckning det bedöms nödvändigt för uppdraget, kartlägga och beskriva Svenska kyrkans fastighetsbestånd.
- ◆ Beskriva hur nuvarande förvaltning finansieras, t.ex. genom kyrkoavgift, kyrkoantikvarisk ersättning, kyrkobyggnadsbidrag, gåva, volontärarbete m.m.
- ◆ Utvärdera och föreslå alternativa former för ansvarsfördelning med avseende på förvaltning och finansiering av kyrkobyggnader. Diskutera om inventarier bör omfattas av förslagen till förändrad ansvarsfördelning.
- ◆ Utvärdera, och om den kommer fram till att det skulle vara en fördelaktig lösning, föreslå alternativa former för ansvarsfördelning med avseende på förvaltning och finansiering av andra fastigheter inom Svenska kyrkan. Undantagna fastigheter är prästlönetillgångar och fastigheter i utlandet.
- ◆ Redovisa modeller för genomförande av ansvarsövergång av förvaltning och finansiering av fastigheter avseende de förslag utredningen lägger fram.
- ◆ Inhämta uppgifter om hur kyrkobyggnader förvaltas i andra europeiska länder och överväga sådana erfarenheter som har relevans för Svenska kyrkan.
- ◆ Analysera ekonomiska, skattemässiga och administrativa konsekvenser av förslagen. Analysen ska vidare inkludera ecklesiologiska konsekvenser av förslagen och analyser av vad de föreslagna förändrade förutsättningarna innebär för församlingarnas möjlighet att utföra den grundläggande uppgiften. Utredningen ska i anslutning till det belysa frågeställningar avseende delaktighet, beslutsbefogenhet och relaterade frågeställningar.

Utjämningsystemet

Utredningen ska:

- ◆ Utvärdera det nuvarande utjämningsystemets måluppfyllelse och utformning och föreslå förändringar/utveckling av utjämnningen i Svenska kyrkan. I utredningen inkluderas inkomst- och kostnadsutjämnning, stiftsbidrag och särskild utjämningsavgift, men inte den allmänna utjämningsavgiften.

Realism och relevans hos syftet ska övervägas och mål eventuellt omformuleras. Utformningens ändamålsenlighet ska prövas mot målsättning och framtida behov. Begriplighet, genomskinlighet och förutsägbarhet ska

eftersträvas i utformningen av ett nytt system. Förslag ska vara robusta nog för att kunna fungera under en längre period. Problemen kring övergången till nytt system behöver ges en lösning. Relevanta erfarenheter och lösningar hos andra kyrkor bör inhämtas.

- ◆ Belysa konsekvenser för församlingar såväl i glesbygd som i storstad och deras möjligheter att fullgöra den grundläggande uppgiften.
- ◆ Beakta följdkonsekvenser med anledning av utredningens förslag beträffande fastighetshandling.
- ◆ Beskriva och beakta eventuella styrningseffekter.
- ◆ Lämna förslag på rollfördelningen mellan kyrkomötet och kyrkostyrelsen vid tillämpning av utjämningsystemet.

Ersättning för kyrkliga handlingar

Det nuvarande clearingsystemet för kyrkliga handlingar är helt inomkyrkligt, förutom den statliga begravningsclearingen, och innebär en omfördelning av kostnader mellan enheter. I en situation där alla möjligheter att minska administrativa kostnader behöver prövas, bör det övervägas om detta kan hanteras på annat och enklare sätt och vilka konsekvenser detta får för synen på relationen mellan kyrkans medlemmar och vinningstjänsten.

- ◆ Utredningen ska överväga effektiviteten med nuvarande clearingsystem för kyrkliga handlingar och möjlig inkorporering i utjämningsystemet, samt i förekommande fall föreslå former för en sådan.

Analys av konsekvenser till följd av utredningens förslag

Utredningen ska i sitt arbete fortlöpande analysera vilka konsekvenser förslagen kommer att få:

- ◆ ur ett barnperspektiv,
- ◆ ur ett teologiskt perspektiv, särskilt avseende kyrkosyn och förutsättningar för att utföra den grundläggande uppgiften,
- ◆ ur ett medlemsperspektiv, t.ex. när det gäller möjligheten att påverka, ta ansvar och ha insyn samt hur kyrkoavgiften påverkas,
- ◆ på utjämningsystemets principer.

Utredningen ska för framlagda förslag redovisa övergångs- och överföringsbestämmelser

Utredningen ska även föreslå sådana ändringar i kyrkoordningen som föranleds av utredningens förslag.

Områden att bevaka

Under sitt arbete behöver utredningen bevaka nedanstående områden.

Begravnings- och kyrkoavgifter

I det statliga betänkandet (SOU 2009:79) *Några begravningsfrågor* har Begravningsutredningen lagt fram förslag som kan bli av betydelse för Svenska kyrkans organisation på lokal nivå.

Efter remissbehandling av Begravningsutredningens betänkande har regeringen i proposition 2011/12:51 *Några begravningsfrågor* lagt fram förslag om ändringar i begravningslagen (1990:1144) och riksdagen har beslutat i enlighet med förslagen.

I propositionens avsnitt som behandlar frågan om begravnings- och kyrkoavgift nämns Begravningsutredningens förslag att avgiftssatsen för begravningsavgiften ska vara densamma inom en kommun. Regeringen konstaterar att det är eftersträvansvärt att effektivisera och se över begravningsverksamheten men konstaterar samtidigt att Svenska kyrkan arbetar aktivt med att se över sin egen organisation. Regeringen anger, med respekt för det principbeslut som riksdagen beslutade om med anledning av propositionen 1995/96:80 om *Ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan*, att den inte onödigt vill ingripa i Svenska kyrkans eget arbete.

Några ytterligare beslut med anledning av Begravningsutredningens förslag om begravningsavgiften har därför inte fattats av riksdagen.

I Finansdepartementet pågår det ett arbete som bl.a. resulterat i en promemoria om *"Ny hantering av begravnings- och kyrkoavgifterna"*. Promemorian har varit utsänd på remiss och kyrkostyrelsen har lämnat ett remissvar. På departementet pågår nu ett fortsatt arbete och det kan förväntas komma en lagrådsremiss. Det finns anledning för utredningen att bevaka utvecklingen på detta område.

Kontrollstation 2014 – kyrkoantikvarisk ersättning

Inför den kommande kontrollstationen 2014 om den kyrkoantikvariska ersättning som Svenska kyrkan erhåller av staten för kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena har Svenska kyrkan påbörjat diskussioner med kulturdepartementet, Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna. Vid dessa samtal pekar Svenska kyrkan på att förutsättningarna för förvaltningen av det kyrkliga kulturarvet har förändrats, exempelvis att antalet tillhöriga till Svenska kyrkan minskar och att många församlingars ekonomi har försämrats. Utredningen behöver följa och beakta resultaten av dessa samtal.

Administrativ samverkan

Intresset för administrativ samverkan ökar snabbt inom Svenska kyrkan och förväntas leda till att resurser frigörs till den grundläggande uppgiften. Olika samverkansformer kan förväntas få stor utbredning de närmaste åren. Kyrkostyrelsen har med anledning av det för avsikt att i nära samverkan med stiftens intensifiera detta arbete. Om detta skrev kyrkostyrelsen i sin skrivelse *Strukturfrågor* (KsSkr 2012:5). Organisationsutskottet skriver i sitt betänkande (O 2012:2) att det med tillfredsställelse noterar detta arbete.

Samverkan i olika former har redan påbörjats och planeras inom IT, ekonomisk redovisning, personaladministration, telefoni och fastighetsförvaltning. Det riktade församlingsbidraget som kyrkomötet beslutat om för åren 2011, 2012 och 2013 och som är avsett att användas till åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering, har bidragit till detta. Arbetet sker i nära samverkan mellan församlingar, stift och nationell nivå. De möjligheter som här öppnas kan komma att få särskilt stor betydelse för mindre enheter. Beroende på hur samverkan organiseras och finansieras kan kostnader komma att förskjutas mellan nivåerna i kyrkan. Utvecklingen behöver bevakas i utredningsarbetet.

Lagstiftning

Utredningen behöver bevaka utvecklingen på lagstiftningsområdet med knytning till utredningens område, t.ex. beträffande redovisnings- och beskattningsfrågor.

Kyrkliga utredningar

Utredningen behöver bevaka resultatet av annat pågående utredningsarbete inom Svenska kyrkan, t.ex. Välfärdsutredningen.

Statliga utredningar

Ett exempel på en statlig utredning som kan vara av intresse att ta del av är *Staten som fastighetsägare och hyresgäst*, SOU 2011:31 som hade i uppdrag att göra en översyn av den statliga fastighetsförvaltningen. Ett av utredningens huvudområden var en effektivare struktur för den statliga fastighetsförvaltningen. Bland annat ges förslag till principer och på modeller för ägande och förvaltning av fastigheter. Till följd av denna utredning har igångsatts ett antal följdutredningar.

Praktiskt genomförande

Organisation

Utredningen ska bestå av 12 ledamöter representerande nomineringsgrupper i kyrkostyrelsen och en biskop. Generalsekreteraren tillsätter experter, sekreterare och annat biträde i den utsträckning det behövs.

Tidsplan

Utredningen ska lägga fram sina resultat för kyrkostyrelsen senast den 15 april 2015.